

Ter herinnering aan
Elisabeth Strouven

In de geest van Elisabeth Strouven

'Mijn naam is Elisabeth Strouven. Op 23 oktober 2011 was het 350 jaar geleden dat ik de aarde heb verlaten en in het Koninkrijk van God ben opgenomen. Om die reden wilde de Stichting Elisabeth Strouven dat ik nog een keer mijn levensverhaal vertel. Voor mij hoefde dat niet zo. Ik heb dat al gedaan in mijn autobiografische geschriften. Bovendien houd ik er niet zo van om in de schijnwerpers gezet te worden. Het enige licht waarin ik graag wil staan, is het licht van God. Toch heb ik toegestemd. Omdat de Stichting Elisabeth Strouven geld vrijmaakt voor sociaal-maatschappelijke en culturele initiatieven in Maastricht en omgeving, zodat onze samenleving goed kan functioneren en leefbaar is voor iedereen. Ik kan het ook anders zeggen, op mijn manier: mens zijn tussen je medemensen, daar gaat het om in het leven. En die opdracht kan niet vaak genoeg worden herhaald.'

Elisabeth Strouven,

Maastricht, 24 januari 1600 † Maastricht, 23 oktober 1661

→ Moeder en stiefmoeder

'Het huis waarin ik in het jaar 1600 word geboren, is inmiddels afgebroken. Het bevond zich op de hoek van de Maastrichter Brugstraat en de Kersenmarkt. Liefde voor de medemens - en dan vooral voor de armen en de zieken - zit op dat ogenblik waarschijnlijk al in mijn bloed. Dat gaat samen met een goed ontwikkeld besef van de eeuwigheid, dat mijn moeder al vroeg met de paplepel naar binnen giet. Mijn moeder heeft een zwakke gezondheid, zo zwak zelfs dat ze overlijdt als ik zes ben. Ik ben toen een tijd ondergebracht in een klooster, maar van echte genegenheid en naastenliefde heb ik daar eerlijk gezegd niet veel gemerkt. Als - letterlijk - de pest uitbreekt in het klooster, keer ik terug naar huis. Mijn vader staat dan op het punt om te hertrouwen. En ik zal er geen doekjes om winden, hoeveel liefde voor de medemens ik ook in me heb: de relatie met mijn stiefmoeder is slecht. Gelukkig ben ik vaak op school, in Maastricht en later in Luik, waar ik de Franse taal leer. Bovendien ben ik in beide steden de leidster van een religieus schoolgroepje, waarmee ik er vaak op uittrek. Ik zie ons nog zitten op het kerkhof van de Sint Janskerk, waar we elkaar bang maken en amuseren met spannende verhalen over martelaren.'

Het geboortehuis van Elisabeth Strouven op de hoek van de Kersenmarkt en de Maastrichter Brugstraat.

Het heette "In de Leersse". In 1877 is het huis afgebroken, tegelijk met het aangrenzende "Stenen huis".

Foto: De Limburgse Leeuw, 9e jaargang Nr. 5 sept. okt. 1961

Geen handelsgeest

'Op mijn veertiende verlies ik een groot deel van mijn vrijheid. Ik volg dan naailessen en word op een dag gestraft omdat ik te veel mezelf ben, eigenzinnig dus. Ik vertel mijn vader - die meester-schoenmaker is - dat ik geen zin meer heb in die lessen. 'Dan kom je maar bij mij werken', luidt het antwoord. Maar als ik ergens niet voor in de wieg ben gelegd, is het wel de handel. Ik bedoel: ik kan klanten geen schoenen aanprijzen die er beter uitzien dan ze in werkelijkheid zijn. Het lukt me ook niet om een arme klant op blote voeten buiten de deur te zetten. Sterker nog: als mijn vader dat wél doet,

loop ik 's avonds stiekem naar het huis van die klant om hem een complete kaas cadeau te doen. Dan is er nog het huishouden, waar ik helemaal geen talent voor heb volgens mijn stiefmoeder, die inmiddels vier kinderen heeft. 'Varken', noemt ze me geregeld. Bovendien heb ik het zwakke gestel geërfd van mijn biologische moeder. Daardoor heb ik bijvoorbeeld erg veel moeite met trappen lopen. Toch word ik steeds weer naar de vierde verdieping gestuurd om hout te halen. Dat is echt niet te vergelijken met het lijden van Jezus op de Calvarieberg, maar toch, leuk is anders.'

Spiritualiteit vergroten

'Het gaat beter op mijn zeventiende. Ik verlaat het ouderlijk huis voorgoed om als kindermisje te gaan werken bij een weduwnaar. Ik heb het daar drie jaar goed naar mijn zin, vooral ook omdat ik twee keer per dag de kerk mag bezoeken. Daarna besluit ik op mezelf te gaan wonen in de Jodenstraat. Later verhuis ik naar de Cortenstraat en dan naar de Stenenbrug. Ik verdien de kost door naailessen te geven. Ook heb ik steeds een eigen schooltje aan huis, met zelfs enkele leerlingen die bij me inwonen. Tegelijkertijd ben ik als jongvolwassen vrouw op zoek naar wegen die mijn spiritualiteit kunnen vergroten.

De jezuiten in de stad richten zich vooral op gewetensonderzoek en opvoeding. De franciscaanse idealen passen echter veel beter bij me: de franciscanen of minderbroeders onthouden zich van aardse genoegens en richten zich op de dienstverlening aan de arme en zieke medemens. In 1623 treed ik daarom toe tot de derde orde van de franciscanen, die bestemd is voor leken. Want één ding weet ik inmiddels zeker: ik wil een godgewijd leven leiden, maar dan wel in de wereld en tussen de mensen, niet achter strenge kloostermuren. En in dat verband: ik ben na mijn dood vaker afgebeeld in een habijt, maar in werkelijkheid heb ik dat nooit gedragen. Bij de franciscanen ontmoet ik ook pater Farzijn, de enige man door wie ik geestelijk geleid wil worden en voor wie ik mijn hele leven diepe verering heb gevoeld.'

Combinatie klooster en gasthuis

'Ik krijg mijn vuurdoop op het gebied van ziekenzorg in 1626, wanneer ik Catharina Tonna ontmoet. De mensen noemen haar compleet krankzinnig. Ze verstoort keer op keer de openbare orde en ten slotte wordt ze de stadspoort uitgejaagd. Ook ik krijg heel wat kritiek te verduren vanwege mijn omgang met haar, maar ik volg Catharina en na heel wat gesprekken keren we samen terug naar Maastricht. Als de mensen zien dat haar toestand is verbeterd, slaat hun kritiek om in goedkeuring. Maar ik wil nog veel meer betekenen voor veel meer medemensen. Een jaar later zit ik te bidden in een kapel. Tegelijkertijd denk ik na over mijn dubbele houding ten opzichte van het kloosterleven. Ik voel me ertoe aangetrokken, maar de liefdeloosheid die ik in het klooster ervoer nadat mijn moeder was overleden, ben ik nooit vergeten. Dan weet ik het ineens: ik wil de warme combinatie van een klooster en een gasthuis, met zo weinig mogelijk regels en zo veel mogelijk naastenliefde. Maar hoe? En waar? Oudburgemeester Gerard Dries bezit een pand aan de Kommel. Ik vraag zijn dochter Elisabethdaar bij me te komen wonen. De oud-burgemeester schenkt haar het huis. Op Goede Vrijdag 1628 betrekken we met zes vriendinnen het pand: Elisabeth Dries, Elisabeth Pruynen, Elisabeth Gilissen, Catharina Tonna, mijn oudere zus Maria en ikzelf.'

Van varkensstal tot ziekenzaal

'De naam Kommel is afgeleid van het Latijnse woord cumulus, dat hoogte betekent. Ik denk meteen aan de hoogte van de Calvariëberg, waar Jezus voor ons allen is gestorven. Daarom noemen we ons beginnende klooster-gasthuis Calvariëberg. We zijn vol goede moed, maar er moet nog heel wat gebeuren voordat we onze naastenliefde echt in praktijk kunnen brengen. Zo is er geen water. Daarom koop ik met de opbrengst van mijn huis in de Stenenbrug een pand met een put naast Calvariëberg. Van de paardenstal maken we een kapel en van de varkensstal een ziekenzaal. Twee jaar later komen ook twee mannen bij ons wonen: de heer De Montaigne, die priester wil worden en zijn neef Maarten Gillis, die al priester is. Ze stellen zich onder mijn geestelijke leiding en bij gebrek aan ruimte betrekken ze gezamenlijk

een berghok. Als in 1631 de pest uitbreekt, verplegen we de zieken met gevaar voor eigen leven. In 1633 stroomt wéér een pestgolf over de stad. Op dat ogenblik bevinden we ons in het Belgische Hoesselt, in het huis van de heer De Montaigne, die zojuist is overleden. Het stadsbestuur van Maastricht vraagt ons de pestlijders tegen vergoeding te verzorgen op Calvariëberg. Die vergoeding weigeren we, zoals we dat al eerder hebben gedaan. We redden veel mensen van de dood, maar er overlijden er ook meer dan vierhonderd. Onder hen mijn zeer gewaardeerde vrienden pater Farzijn, Elisabeth Dries en Maarten Gillis, die nu samen met mij in het graf rusten in het oude gebouw van de Sociale Dienst op de hoek van de Abstraat en de Calvariëstraat. Ikzelf overlijd in 1661 aan de gevolgen van borstkanker en nierstenen.'

Calvariëberg groeit

'Doordat we zo veel pestlijders verplegen, ontstaan er steeds meer gebouwen op Calvariëberg. Ook de verzorging van gewonde krijgsgevangenen zorgt voor de uitbreiding van ons klooster-gasthuis, dat bovendien wordt ommuurd. Die krijgsgevangenen zijn afkomstig uit het Spaanse leger, dat in 1635 een poging doet om Maastricht te heroveren. Onze dienstverlening aan hen is riskant, omdat die kan worden uitgelegd als hulp aan de vijand. Maar de Goddelijke Voorzienigheid staat ons bij. Dat geldt niet in het geval van pater Vinck, die mijn nieuwe biechtvader is geworden na het overlijden van pater Farzijn. Hij wordt verdacht van samenwerking met de Spanjaarden. In 1638 wordt hij wegens hoogverraad geëxecuteerd. In de jaren daarna heb ik gestreden voor de erkenning van Calvariëberg bij de kerkelijke autoriteiten. Vlak voor mijn dood valt de beslissing:

Calvariëberg wordt toch een regulier klooster. Ik heb me daar bij neergelegd. Ook omdat ik de zekerheid had dat het klooster voldoende aandacht zou schenken aan de zorg voor armen en zieken. 'Je zult je naaste liefhebben als jezelf', staat in de Bijbel geschreven. En precies in navolging van die gedachte heb ik altijd geprobeerd te leven.'

'Je zult je naaste
liefhebben
als jezelf'

ELISABETH
STROUVEN
FONDS

Colofon

Redactie:
Judith Goossens, Ber Couzen, Marc Kentgens

Fotografie:
Marcel van Hoorn

Ontwerp:
Advance Communications

Contact

Abtstraat 3
6211 LS Maastricht

T: +31 43 763 08 99
I: info@elisabethstrouven.nl

